

NÁČRT PRÍPADOVEJ ŠTÚDIE POĽNOHOSPODÁRSKEHO SEKTORA

VÝZNAM POĽNOHOSPODÁRSKEHO SEKTORA V EURÓPSKEJ ÚNII

Poľnohospodárstvo je v EÚ strategickým odvetvím. Je nielen zodpovedné za uspokojenie základnej potreby dlhodobej dostupnosti bezpečnej a kvalitnej výživy, ale je tiež spojené s kultúrou a tradíciami Európanov a prispieva k hospodárstvu EÚ.

Podľa Eurostatu bolo v roku 2016 v EÚ 10,3 milióna poľnohospodárskych podnikov a v tomto sektore bolo v roku 2018 zamestnaných približne 9,2 milióna ľudí (čo predstavuje približne 4,4 % celkovej zamestnanosti), ktorí poskytli 341 098 miliónov EUR produkcie tovarov (2019), z čoho 196 082 miliónov EUR pochádzalo z rastlinnej výroby. Od tohto odvetvia závisia aj ďalšie hospodárske činnosti, ako je spracovanie potravín, maloobchod a cestovný ruch.

Poľnohospodársky sektor sa vyznačuje väčšinou malých podnikov. Poľnohospodárstvo je naďalej prevažne rodinnou činnosťou a dve tretiny poľnohospodárskych podnikov

v roku 2016 mali rozlohu menšiu ako 5 hektárov. Počet poľnohospodárskych podnikov už mnoho rokov prudko klesá a vidiecke komunity čelia existenčnému ohrozeniu v dôsledku odchodu z vidieka a rastúcej koncentrácie obyvateľstva v mestských oblastiach. V roku 2015 bola Litva jediným členským štátom EÚ, kde viac ako 50 % z celkového počtu obyvateľov žilo vo vidieckych oblastiach. Poľnohospodárstvo však môže zohrávať kľúčovú úlohu v súvislosti s rozvojom vidieckych oblastí a ich zachovaním ako životaschopných a atraktívnych miest, v ktorých ľudia žijú, pracujú a navštevujú ich.

Udržateľnosť je pre poľnohospodársky sektor kľúčovou otázkou z rôznych hľadísk.

Udržateľnosť má na jednej strane významný vplyv na životné prostredie a s tým súvisiaci finančný vplyv na podniky v tomto odvetví, ktorý vyplýva z používania energie, hnojív, prostriedkov na zlepšenie pôdy a prípravkov na ochranu rastlín. V roku 2019 sektor vynaložil 24 767 miliónov EUR na energiu, 14 070 miliónov EUR na hnojivá a zúrodňovače pôdy a 10 149 miliónov EUR na prípravky na ochranu rastlín (1). Zároveň môže toto odvetvie využívať príležitosti súvisiace s obehovým hospodárstvom a novými obchodnými modelmi, ako je opätovné využívanie a transformácia organického odpadu a využívanie

určitých poľnohospodárskych zvyškov ako surovín pre iné odvetvia, napríklad kozmetiku, zdravotníctvo, energetiku a bioplasty.

Na druhej strane musí toto odvetvie čeliť súčasným environmentálnym výzvam, ako je zmena klímy a strata biodiverzity, ktoré čoraz viac ovplyvňujú jeho činnosť. Okrem toho sa spoločnosť čoraz viac zaujíma o kvalitu potravín, pretože tá je kľúčovým prvkom na zabezpečenie dobrého zdravia.

Z týchto dôvodov si budúcnosť poľnohospodárstva v EÚ bude vyžadovať inovatívne, obehové a odolné poľnohospodárske podniky.

Poľnohospodárstvo je činnosť náročná na pôdu. Podľa Eurostatu ⁽²⁾ poľnohospodárske podniky v EÚ využívali v roku 2016 na poľnohospodársku výrobu **156,7** milióna hektárov pôdy, čo predstavuje približne **38 %** celkovej rozlohy EÚ.

Okrem toho môže mať poľnohospodárstvo vplyv na kvantitatívne aj kvalitatívne vlastnosti podzemných a povrchových vôd. V priemere 44 % celkového odberu vody v EÚ sa využíva v poľnohospodárstve. V južných členských štátoch je tento podiel viac ako 66 %, zatiaľ čo v severných členských štátoch je nižší, ale v niektorých oblastiach stále predstavuje viac ako 30 %. Z hľadiska kvality môže byť voda ovplyvnená prítomnosťou zvyškov pesticídov, živín z hnojív alebo sedimentov z erózie pôdy.

Poľnohospodárstvo má vplyv aj na krajinu a biodiverzitu. Tento vplyv môže byť pozitívny, ak napríklad udržateľne riadené tradičné zavlažovacie systémy vytvárajú rozmanitú krajinu, ktorá podporuje biodiverzitu a má významnú kultúrnu a historickú hodnotu.

Biodiverzita je tiež dôležitým faktorom pre poľnohospodárske činnosti, pretože poskytuje všetky biologické zložky, ktoré tvoria agroekosystém a výstupy agropodnikania. Ochrana biodiverzity znamená aj zachovanie

miestnych alebo ohrozených plemien hospodárskych zvierat alebo odrôd rastlín, znovuoobjavenie výživovej hodnoty zabudnutých odrôd, a tým umožnenie objavovania nových horizontov v agrosektore.

Rovnováha medzi poľnohospodárstvom a biodiverzitou bola v minulosti negatívne ovplyvnená nadmerným používaním chemikálií a ťažkých strojov v dôsledku intenzifikácie niektorých výrobných metód, ktoré odsunuli na okraj tradičné spôsoby obhospodarovania pôdy. Avšak, a to vidíme aj v súčasnosti, ekologicky šetrné poľnohospodárske postupy môžu mať podstatný pozitívny vplyv na ochranu voľne žijúcich rastlín a živočíchov a ich biotopov.

Pokiaľ ide o zmenu klímy, existuje dvojaký vplyv. Poľnohospodárstvo k tomu prispieva uvoľňovaním skleníkových plynov a zároveň je veľmi vystavené zmene klímy, keďže poľnohospodárske činnosti priamo závisia od klimatických podmienok. Podľa inventúr skleníkových plynov členských štátov EÚ-28 predstavovalo poľnohospodárstvo v roku 2015 približne 10 % celkových emisií skleníkových plynov EÚ-28 ⁽³⁾. Emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva však v rokoch 1990 až 2015 klesli o 20 %, čo dokazuje, že aj tento sektor môže prispieť k zmierneniu zmeny klímy. Okrem toho môže poľnohospodárstvo zohrávať aktívnu úlohu pri ukladaní a sekvestracii uhlíka.

V posledných desaťročiach sa v EÚ výrazne rozšírilo ekologické poľnohospodárstvo, ktoré sa považuje za podnikateľskú a pracovnú príležitosť na riešenie problému opúšťania vidieckych oblastí. V roku 2016 dosiahol maloobchodný predaj ekologických výrobkov v EÚ hodnotu **30,7** miliardy EUR a trh s ekologickými výrobkami v EÚ zaznamenal ročný rast vo výške **12 %**, čo je závideniahodné dvojciferné tempo rastu, ktoré od finančnej krízy nedokázalo vykázať veľa odvetví ⁽⁴⁾.

Vzhľadom na výzvy a meniace sa okolnosti umožní budovanie odolnosti prostredníctvom lepšieho prístupu k nástrojom riadenia rizík spoločnostiam v poľnohospodárskom sektore zachovať si svoje podniky a mladým podnikateľom vytvoriť a rozvíjať nové obchodné modely s vyššou ekonomickou a environmentálnou pridanou hodnotou.

Ekologické poľnohospodárstvo v EÚ v roku 2017 predstavovalo v priemere 7 % celkovej využívanej poľnohospodárskej plochy ⁽⁵⁾. Ekologická plocha sa v rokoch 2012 až 2017 zvýšila o 25 % a očakáva sa, že v nasledujúcich rokoch ešte porastie. Pokiaľ ide o výrobcov, v Európskej únii došlo v rokoch 2007 až 2016 k nárastu o 58 %.

V tejto súvislosti schéma EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) ako nástroj riadenia rizík ponúka možnosť lepšie navrhnuť odolné procesy a postupy a optimalizovať využívanie zdrojov s cieľom dosiahnuť efektívnejšie výstupy. Zavedenie ekologického poľnohospodárstva môže byť jednoduchšie vďaka EMAS, pretože sa dá využiť mnoho synergií. Schéma EMAS napríklad poskytuje poľnohospodárom nástroj na dodržiavanie právnych predpisov (čo je nevyhnutné vo vysoko regulovanom sektore z hľadiska životného prostredia, ale aj hygieny a kvality), monitorovanie, dostupnosť a vysledovateľnosť údajov a ukazovateľov a okrem iného aj účinné prevádzkové kontroly.

Organizácie pôsobiace v poľnohospodárskom sektore môžu využiť aj cenné informácie obsiahnuté v sektorovom referenčnom dokumente EMAS pre poľnohospodársky sektor, ktorý 14. mája 2018 prijala Európska komisia ⁽⁶⁾. Tento dokument poskytuje

konkrétne usmernenia pre poľnohospodársky sektor založené na opatreniach a technikách, ktoré boli implementované organizáciami, ktoré sú v popredí, a ktoré sa osvedčili (**najlepšie postupy environmentálneho manažérstva** ⁽⁷⁾). Organizácie registrované v schéme EMAS musia zohľadniť tento sektorový referenčný dokument, ale každá organizácia ho môže použiť na **identifikáciu najdôležitejších oblastí, v ktorých je potrebné konať, nájsť podrobné informácie o osvedčených postupoch na riešenie svojich environmentálnych vplyvov, ako aj ukazovatele environmentálneho správania a súvisiace referenčné hodnoty excelentnosti** na sledovanie zlepšenia udržateľnosti.

Poľnohospodársky sektor zohráva dôležitú úlohu v rámci [agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov udržateľného rozvoja OSN](#), napríklad pokiaľ ide o ukončenie chudoby a hladu, reakciu na zmenu klímy alebo riešenie nedostatku vody a udržanie prírodných zdrojov ⁽⁸⁾. Pre organizácie, ktoré chcú byť hnacou silou v agende 2030, môže byť EMAS vynikajúcim nástrojom, pretože im pomáha identifikovať ich významné vplyvy a vedie ich k tomu, aby konali s ohľadom na svoj kontext a zainteresované strany, a tak vykonávali príslušné opatrenia a vytvárali vplyv na miestnej aj globálnej úrovni. EMAS zabezpečuje, aby tieto činnosti neboli izolované, ale aby boli začlenené do širšej vízie riadenia spoločnosti ⁽⁹⁾.

Potraviny a poľnohospodárstvo sú ústredným bodom agendy 2030 - od ukončenia chudoby a hladu až po reakciu na zmenu klímy a zachovanie našich prírodných zdrojov.

Register organizácií registrovaných v EMAS v EÚ⁽¹⁰⁾ zahŕňa len 27 európskych organizácií (94 miest) pôsobiacich v poľnohospodárskom sektore, ktoré zamestnávajú viac ako 2 200 zamestnancov⁽¹¹⁾.

Väčšina týchto organizácií sa nachádza v Nemecku (52 %) a Taliansku (22 %).

Napriek tomu, že poľnohospodársky sektor má v Európskej únii strategický charakter, nebol pri zavádzaní systémov environmentálneho manažérstva veľmi aktívny a mnohé členské štáty s veľkou poľnohospodárskou kultúrou a tradíciou v Európskej únii stále nemajú v EMAS významné zastúpenie.

Dve organizácie z rôznych členských štátov EÚ nám poskytli svoj pohľad na to, ako EMAS prispieva k ich podnikaniu. **Pahren Agrar Kooperation** je nemecké združenie 12 moderných trhových ovocinárskych a spracovateľských podnikov, ako aj výrobcov energie v okrese Greiz vo východnom Durínsku. **Donnafugata** je talianska rodinná spoločnosť s viac ako 405 hektármi viníc na Sicílii a Pantellerii.

Pán René Kolbe vysvetľuje, že spoločnosť [Pahren Agrar Kooperation](#) už uplatňovala správne environmentálne postupy, ale chcela získať externý dôkaz o svojej udržateľnosti, namiesto toho, aby musela opakovane vysvetľovať a zdôvodňovať svoje postupy. Pre spoločnosť bolo motivujúce, že EMAS ako dobrovoľný systém jej dáva pocit, že robí niečo navyše. Ako tvrdí René Kolbe, "ísť o míľu navyše sa oplatí: EMAS od vás neustále vyžaduje, aby ste spochybňovali svoje pracovné postupy, pričom vonkajší pohľad vám skutočne pomáha nájsť kreatívne riešenia alebo zásadnejšie spochybniť postupy.

SKÚSENOSTI SPOLOČNOSTÍ Z POĽNOHOSPODÁRSKEHO SEKTORA

Hoci spoločnosť ľutuje, že EMAS nie je viac známy - "len odborníci vedia, že pracujeme na vyššej úrovni" - a verí, že jeho viditeľnosť by sa mala zvýšiť v rámci odvetvia, verejných orgánov a širokej verejnosti, organizácia má z EMAS stále prospech, pokiaľ ide o spotrebu zdrojov a súvisiace vplyvy. Najmä v činnostiach náročných na zdroje, ako je používanie minerálnych hnojív, zaznamenala spoločnosť za posledných 8 rokov výrazný pokles o takmer 90 %. Podobne sa vďaka realizovaným monitorovacím aktivitám znížila spotreba pesticídov o viac ako 90 % len za 8 rokov.

Ako už bolo vysvetlené, zmena klímy, najmä globálne otepľovanie, je jednou z hlavných výziev, ktorým čelí poľnohospodársky sektor. Pán Kolbe sa domnieva, že EMAS pomáha organizácii identifikovať súvisiace riziká a pripraviť sa na ne, keďže EMAS neustále núti organizáciu zvažovať zmeny, napríklad používanie menšieho množstva vody a dusíka, čo sa môže stať výhodou v boji proti klimatickým zmenám.

Jeden z 12 poľnohospodárskych podnikov Pahren Agrar Kooperation už zaviedol ekologické poľnohospodárstvo a v rámci tohto procesu využil synergie s EMAS, ako sú spoločné ciele (zníženie spotreby zdrojov, odstránenie pesticídov atď.), dostupnosť spoľahlivého systému monitorovania údajov a zlepšenie základných ukazovateľov.

EMAS celkovo pomohol udržať a zlepšiť dobré postupy spoločnosti vďaka porovnávaní jej výkonnosti s inými organizáciami, požadovanej transparentnosti a pravidelným auditom jej výkonnosti externým auditorom. Tým sa neustále zlepšovala nielen environmentálna, ale aj finančná výkonnosť spoločnosti, čo následne zvýšilo jej schopnosť konkurovať ostatným.

Napokon, spoločnosť Pahren Agrar Kooperation využíva osobitné regulačné úľavy: po predložení potvrdeného environmentálneho vyhlásenia získava

30 % zníženie správnych poplatkov zavedených v Durínsku a súvisiacich so spolkovým zákonom o kontrole imisií.

Schému EMAS implementovali vo vinohradoch [Donnafugata](#) v roku 2006. Spoločnosť považuje ochranu životného prostredia a zveľaďovanie územia za základné usmernenia pre svoje činnosti, ktoré tvoria jadro jej prístupu podnik - príroda - kultúra. V Donnafugate sa kvalita životného prostredia považuje za výrobný faktor, ktorý je rovnocenný s inými faktormi, ako je pôda, podnebie, odroda hrozna a výber spôsobu pestovania.

V roku 1998 Donnafugata experimentovala s nočným zberom, takže hrozno Chardonnay sa zbieralo pri teplote 16-18 °C. Zberom pri teplote výrazne nižšej ako denná teplota, ktorá je približne 35 °C sa nielen lepšie zachovali všetky arómy, ale spotreba energie potrebnej na chladenie hrozna pri teplote približne 10 °C (ideálna teplota na lisovanie hrozna Chardonnay) sa znížila o 70 %.

Spoločnosť Donnafugata prešla fázou nepretržitého rastu a rozvoja, pokiaľ ide o štruktúry, pracoviská a následne aj ľudské zdroje, a dosiahla súčasný počet 110 zamestnancov. Počas tejto fázy rozširovania chcela spoločnosť optimalizovať procesy a účasť zamestnancov a byť schopná riadiť výrobné procesy ekologicky kompatibilným spôsobom, čím by sa zlepšila environmentálna výkonnosť spoločnosti, zabezpečilo by sa neustále dodržiavanie právnych predpisov a dôveryhodný vzťah s inštitúciami a verejnosťou. Tieto ciele sa úspešne dosiahli prostredníctvom schémy EMAS. Ako zdôrazňuje pani Rosalba Ruggirello (vedúca oddelenia nákupu, životného prostredia a riadenia kvality), "EMAS so svojou povinnosťou poskytovať overené informácie

o životnom prostredí, zapojením nezávislých vnútroštátnych príslušných orgánov a zápisom spoločnosti do oficiálneho zoznamu nám umožnil dosiahnuť úroveň transparentnosti, ktorú nám samotná predtým dosiahnutá norma ISO 14001 neposkytovala.

Ako člen Nadácie Slow Food pre biodiverzitu ⁽¹²⁾ podporuje Donnafugata biodiverzitu prostredníctvom zavádzania rôznych poľnohospodárskych postupov. Spoločnosť Donnafugata vo vinohrade nepoužíva herbicidy ani chemické hnojivá. Minimalizuje používanie fytofarmák vďaka integrovaným kontrolným technikám, ako je monitorovanie klimatických parametrov (zrážky, teplota, vlhkosť atď.) a kontrola hmyzu (molice) pomocou feromónových pascí. Využíva tiež zelené hnojenie, organické hnojenie, núdzové zavlažovanie a prerezávanie trsov.

V spolupráci so sicílskym regiónom spoločnosť vysadila experimentálne pole s 19 rôznymi autochtónnymi odrodami hrozna, čo predstavuje celkovo 30 biotypov široko rozvetvených vinohradov na Sicílii (vrátane Nero d'Avola, Catarratto, Ansonica) a tiež rôzne "relikty" (Alzano, Nocera, Vitrarolo a ďalšie), ktoré sú takmer úplne roztrúsené. Iniciatíva zahŕňa skupinu spoločností v rôznych oblastiach Sicílie a jej cieľom je identifikovať a vybrať - prostredníctvom mikrovinifikácie - vinice, ktoré môžu poskytnúť najlepšie enologické výsledky pre každé územie.

Povinnosť zverejňovať environmentálne vyhlásenie vrátane environmentálnych údajov viedla spoločnosť k dôkladnejšej analýze údajov a ukazovateľov. To má svoje výhody pri výpočte uhlíkovej stopy vína, ktorá sa už znížila o 10 % vďaka osvedčeným postupom uplatňovaným vo vinohrade (správna poľnohospodárska prax) a neustálemu procesu inovácie.

Vďaka registrácii v EMAS získala spoločnosť Donnafugata dodatočné body vo výzve na získanie verejných financií, čo jej umožnilo vyrábať vlastnú čistú energiu prostredníctvom dvoch fotovoltaických systémov nainštalovaných v Contessa Entellina (50 kW) a Marsale (50 kW).

VÝHODY SCHÉMY EMAS PRE POĽNOHOSPODÁRSKY SEKTOR

Ako ukazujú tieto príklady, EMAS prináša rôzne výhody pre organizácie pôsobiace v poľnohospodárskom sektore. Konkrétne:

- podporuje optimalizáciu využívania zdrojov (energie, vody, hnojív a iných materiálov), a tým znižuje náklady na využívanie;
- uľahčuje dodržiavanie environmentálnych požiadaviek stanovených správou a zabezpečuje transparentnosť vďaka dodatočnej kontrole prostredníctvom činností vykonávaných overovateľom EMAS a príslušnými orgánmi EMAS;
- je kompatibilný s inými dobrovoľnými normami v odvetví, ako je ekologické alebo biodynamické poľnohospodárstvo, a uľahčuje ich uplatňovanie;

- podporuje inovácie a môže uľahčiť nové obchodné modely prispôbené potrebám zainteresovaných strán a novým záujmom a očakávaniam trhu;
- môže prispieť k prístupu k zákazníkom v maloobchodnom a potravinárskom sektore, ktorí oceňujú environmentálne osvedčené postupy.

Niektoré regióny a členské štáty už začali prijímať a uplatňovať osobitné regulačné úľavy pre organizácie registrované v EMAS. Ako už bolo uvedené v tejto prípadovej štúdii, organizácie poľnohospodárskeho sektora registrované v EMAS môžu využívať osobitné podmienky obsiahnuté vo "Vyhláske o zjednodušení požiadaviek na monitorovanie v oblasti kontroly imisii a nakladania s odpadom pre organizácie a miesta registrované v EMAS" v Nemecku ⁽¹³⁾.

Viac informácií o ďalších regulačných úľavách a stimuloch v členských štátoch EÚ nájdete v štúdii [o posilnení pridanej hodnoty pre EMAS](#).

ZHRNUTIE

Poľnohospodársky sektor zohráva kľúčovú úlohu v hospodárstve členských štátov EÚ, pretože od neho závisia ďalšie odvetvia podnikania, ako napríklad cestovný ruch alebo potravinársky a nápojový sektor. Má veľký potenciál pozitívne ovplyvniť občanov a preniesť na nich význam starostlivosti o prírodné zdroje ako základného zdroja na zabezpečenie kvalitných potravín.

Bez ohľadu na veľkosť organizácie sa agropodniky musia prispôbiť meniacemu sa prostrediu. Musia zvýšiť svoju odolnosť ako jeden z hlavných sektorov, ktoré sú ovplyvnené zmenou klímy a stratou biodiverzity.

To sa dá dosiahnuť uplatňovaním **najlepších postupov environmentálneho manažérstva, ako sú definované v sektorovom referenčnom dokumente EMAS pre poľnohospodársky sektor** ⁽¹⁴⁾.

Skvelým spôsobom, ako sa dozvedieť o skutočných príkladoch osvedčených postupov, o možnostiach inovácie a zlepšenia environmentálneho správania, je účasť v konkrétnych pracovných skupinách. Môžu sa konať v rámci existujúcich klubov EMAS, seminárov a iných stretnutí organizovaných príslušnými orgánmi EMAS alebo inými environmentálnymi odvetvovými platformami, ako sú poľnohospodárske združenia, platformy obehového hospodárstva alebo skupina EÚ pre občiansky dialóg o ekologickom poľnohospodárstve.

A napokon, interakcia a vytváranie sietí s inými zainteresovanými stranami, ako sú zákazníci, mimovládne organizácie alebo susedské združenia, môže organizáciám poskytnúť iný pohľad, ktorý môže viesť k budúcim opatreniam a zlepšeniam.

Viac informácií o systéme EMAS, postupe registrácie a jeho výhodách nájdete na webovej stránke EMAS: emas.eu, emas.sk.

-
- (1) Európska komisia, [Štatistický informačný prehľad: Európska únia, 2020](#).
 - (2) Eurostat, [Štatistika poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu - vydanie 2020](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg.
 - (3) Eurostat, [Agroenvironmentálny ukazovateľ - emisie skleníkových plynov, Vysvetlené štatistiky](#).
 - (4) FiBL a IFOAM - Organics International, [Svet ekologického poľnohospodárstva - štatistiky a nové trendy 2018](#).
 - (5) Eurostat, [Štatistika ekologického poľnohospodárstva, Statistics Explained](#).
 - (6) [Rozhodnutie Komisie \(EÚ\) 2018/813 zo 14. mája 2018](#) o sektorovom referenčnom dokumente o najlepších postupoch environmentálneho manažérstva, sektorových ukazovateľoch environmentálneho správania a referenčných hodnotách excelentnosti pre sektor poľnohospodárstva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS).
 - (7) Spoločné výskumné centrum, [Osvedčené postupy environmentálneho manažérstva v sektore poľnohospodárstva - rastlinná a živočíšna výroba, 2015](#).
 - (8) Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo - [Potraviny a poľnohospodárstvo v Agende 2030 pre udržateľný rozvoj](#).
 - (9) Viac informácií nájdete na tomto [odkaze](#).
 - (10) [Register EMAS](#).
 - (11) Údaje založené na extrakcii kódov NACE týkajúcich sa rastlinnej výroby, chovu zvierat a súvisiacich podporných činností.
 - (12) [Nadácia Slow Food](#) pre biodiverzitu je iniciatíva, ktorá podporuje taliansku kultúru jedla a vína a ochranu životného prostredia.
 - (13) [Vyhláska o uľahčení monitorovania podľa právnych predpisov o kontrole imisí a odpadov pre miesta a organizácie registrované podľa nariadenia \(ES\) č. 761/2001 \(vyhláska o privilégiiach EMAS\)](#).

Európska komisia nezodpovedá za žiadne následky vyplývajúce z opätovného použitia tejto publikácie.
Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2021
© Európska únia, 2021

Politika opakovaného použitia dokumentov Európskej komisie sa vykonáva na základe rozhodnutia Komisie 2011/833/EÚ z 12. decembra 2011 o opakovanom použití dokumentov Komisie (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Ak nie je uvedené inak, opakované použitie tohto dokumentu je povolené na základe licencie Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znamená, že opätovné použitie je povolené za predpokladu, že sa uvedie príslušný odkaz a označia sa všetky zmeny.

V prípade akéhokoľvek použitia alebo reprodukcie prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve Európskej únie, môže byť potrebné požiadať o povolenie priamo príslušných nositeľov práv. [alebo]

V prípade akéhokoľvek použitia alebo reprodukcie prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve Európskej únie, môže byť potrebné požiadať o povolenie priamo príslušných nositeľov práv.
Autorské práva k fotografiám: Pahren Agrar Copyright CeresAward; DonnaFugata

PDF ISBN 978-80-8213-107-2

Publications Office
of the European Union